

da je petje, s katerim se lahko bavimo vsak trenutek, nekak neusahljiv vir veselja, zabave, vzvišenega našega življenja, neprestan dokaz, da nismo ustvarjeni za trdo materialno življenje, ampak da nam je tudi umetnost dana v razvedrilo in povzdigo.

Vsaka pesem ima napev in besedilo. Besedilo spada v pesništvo, glasbi pa pripada napev. V napevu je moč in duh pesmi. Ako poje več glasov isto besedilo, pojó ali jedno ali večglasno. Kadar pojó večglasno, mora biti med glasovi s o g l a s j e ali harmonija. Soglasje ima podlago v prirodnih zakonih, njene razne načine pa spoznava in obdeluje posebna veda. Dasi je v petju harmonija jako važna in jo je novejše petje povzdignilo do dovršenosti, vendar ne sme za njo zaostajati napev.

II. Večji pomen ima harmonija v instrumentalni ali godbeni glasbi ali godbi. Razna godala nimajo tolike moči in duha kakor človeški glas, zato pa rabi umetnost več godal in jih z raznimi načini druží v harmonijo. V tem oziru ima zares godba pred seboj, dejali bi,

neskončno polje. Zato pa tudi napreduje in je dospela do občudovanja vrednih uspehov. Strmeti moramo, da človeški um izvede tako velikanska, tako mnogovrstno zapletena dela, kakoršna so v operah, oratorijih, koncertih in drugih skladbah. Res, da se kaže prav v nekaterih večjih takih skladbah bolj teženje po velikih, nenavadnih učinkih (efektih), in se zanemarja čista umetnost, ki je rada preprosta, a moč duha je velika tudi v takih delih

Godba se rada druží s petjem, pa deluje tudi samostojno. Nekateri so trdili, da godba ne sme biti samostojna, češ da sama zase ni umetnost. — No, tako daleč nikakor ne smemo iti; to pa je vendar resnično, da je godba lahko samo igrača, ako glasbenik ni vanjo vdahnil ideje.

Znamenito za zgodovinarja človeške prosvete je to, da novejši narodi gledé na obrazovalne umetnosti niso napredovali mimo starih narodov toliko, kolikor gledé na glasbo. Zdi se, kakor bi se bil v novi dobi glasbeni čut sam nekako premenil ali povzdignil mimo prejšnjih vekov.

(Konec.)

Planinska balada.

(Po ljudski pravljici v Bohinji. — Zložil Anton Medved.)

Pómlad je pregnala sneg,
Okopnela je planina;
Dolgo čredo v strmi breg
Žene in popeva Mina:
„O rumena zora,
O visoka gora!“

Čuje jo pogorski duh,
V nogah kozel, mož nad pasom,
On ima tenak posluh,
Pa zapoje z milim glasom:
„Lepše od očnice
Sije Mini lice.“

Vedno više v čisti zor
Stopa ona pot kaméno,
Vedno ljubše s sinjih gor
Nekaj vabi dušo njeno:
„Le naprej, le dalje
V divno to oskalje!“

Manj in manj jo zvon budi,
Črede zvon, čimdalje kašnje,
Iz preduhov v dol vrši
Veter na samotne pašnje:
„Pasi se, o čreda,
Nihče te ne gleda —.“

Danes ne in jutri ne —
Tretji dan pa planšar Luka
K čredi na polog prispe
In iz močnih prs zauka:
„Kje si, Mina, kje si?
Ali še v telesi?“

Daleč tiho kakor grob. —
Mladi mož odpre vrnilo,
Stopi pred leseni strop
In zakliče z dvojno silo:
„Ali ni nikoga?
Kje si, kje — za Boga?“

Na tramé pastirskih koč,
Na tokave in planice
Pade noč, prejasna noč
In posluša tožne klice:
„Ljubica, govôri,
Kje si, kje na gori?“

Glavo mu povesi trud,
Leže pod skalovje sivo,
Sên pritakne se mu hud,
Nekdo mu zatrja živo:
„Mino tvojo — žal je —
Gorski duh ukral je.“

Solnce vsplava nad goré —
Vzdrami on se, k čredi steče
In otveze za rogé
Jedno si goved in reče:
„Brž na srečno gónjo
Z manoj hodi pónjo!“

V ranem jutru in zvečer,
Po vrhovih ostrozobih,
Planšar kliče v jednomer
Na globokih brezden robih:
„Jaz ti dam juníco,
„Ti mi daj devico!“

Vedno više v čisti zor
Pot ga vodi kamenita,
Vedno večkrat s sinjih gor
Jeka bíje glasovita:
„Jaz ti dam juníco,
Ti mi daj devico!“

Zdajci — pod skalovjem — glej
Nekaj črnega na travi!
Kar visi navzdol, naprej,
Ali ni podobno glavi —?
„Mina, ali nisi —
Nihče drugi — ti si!“

Vrv iz roke izpusti,
Pazen na stopinjo slednjo
V dol korači, pol drči
In naposled pade prédnjo:
„Dal sem ti juníco,
Dal si mi devico.“

Mrtvih ni, le spečih lic —
Roka ji na prsi stiska
Šopek burje in očnic —
Ljubej njé vesel zavriska:
„Dal sem ti juníco,
Dal si mi devico.“

Rahlo dvigne jo od tal,
Naloži na krepke rame.
Saj je zánjo — kaj je dal —?
V duši se mu kes razvname:
„Našel sem devico,
A predal juníco.“

Da imam oboje zdaj,
Káko nosil bi veselje!
Morda ganejo še kaj
Gorskega duhova želje:
„Dal si mi devico;
Daj mi še juníco!“

Gorki tóvor odloži,
V mrzlem vetru ga ostavi;
Čez meline in čerí
Glas njegov se zopet javi:
„Dal si mi devico,
Daj mi še juníco!“

Tiho, tiho vse okrog,
Kamor koli se obrne —
Dan premine — težkih nog
K bleđi deklici se vrne:
„Dal si mi devico,
Daj mi še juníco!“

In juníca — tisti hip —
Prédenj stopi in zamuka.
On obstane, kakor kip —
A takoj vesel zauka:
„Dal si mi devico,
Dal si mi juníco!“

K Mini nagne svoj obraz.
Hu — kako je mrzla, bleđa —!
„Čuj me, čuj me, jaz, sem jaz —!“
Planšarju drhtí beseda:
„Tebe sem, devico,
Našel in — juníco.“

Čuje ga pogorski duh,
V nogah kozel, mož nad pasom,
On ima tenák posluh,
Pa zapoje z milim glasom:
„Dal sem ti juníco
In — mrtvó devico. —“

Biserji.

15.

Ogni z vozom se pijancev,
Slabih cest in strmih klancev.

16.

Zadosti ni še *i* in *a*,
Da človek dobro brati zná.

17.

Če hočeš znati, kakov si,
Oženi se, al' pa umri.

Anton Hribar.